

RICHARD WAGNER VO SVETLE ANTROPOZOFIE

RUDOLF STEINER

GA 92

Prednáška III

12. mája 1905, Berlín

Vyššie vedomie sa musí najskôr zrodiť zo všeobjímajúceho vedomia zeme. To sa deje prostredníctvom spojenia Wotana s Erdou; Brunhilde sa z tohto zväzku narodila. Stále má niečo ako široké a hlboké svetové vedomie. Na začiatok sa však toto vedomie do určitej miery stiahne. Wotan tiež splodí Siegmunda a Sieglinde s pozemskou ženou. Predstavujú dve pohlavia duše, mužskú dušu a ženskú dušu. Nie je možné, aby jeden žil bez druhého. Ženská duša, Sieglinde, je zajatá Hundingom. Duša sa teraz musí podriaadiť fyzickému mozgu. Siegmund, duša uväznená v tele, teraz začína blúdiť. Duša nie je dost' silná, aby sa priblížila k Božskému; bohovia sa zriekajú Siegmunda a jeho meč je rozbitý Wotanovou kopijou. Vedenie musí byť teraz prenechané ľudskému Ja, ktoré je aktívne výlučne vo sfére zmyslov: Hagenovi, synovi Albericha. Nižšie pozemské sily začínajú hrať hlavnú úlohu. Všetky sily sa sprisahajú proti spojeniu mužského a ženského elementu duše: aj Wotan musí pomôcť Fricke proti Siegmundovi kvôli Hundingovi. Fricke predstavuje mužsko-ženskú dušu na vyššom stupni. Nalieha na Wotana, aby prerušil spojenie medzi mužskou a ženskou dušou na pozemskej úrovni.

Na kozmickej úrovni sú mužské a ženské elementy duše zjednotené, ale na zemi krv a zmysly ovplyvňujú ľudský život. To je hlboko naznačené v láske medzi bratom a sestrou, zakázaným živlom. Ak si má pôvodná cudnosť zachovať svoju vládu, Siegmund a Sieglinde, fyzický element, musia zomrieť. Sieglinde je odsúdená na to, aby ju zabila Brunhilde, všetko zahŕňajúce vedomie, ak nemá byť zastavený celý vývoj Zeme. Brunhilde jej však pomáha a dáva jej Grana, svojho

koňa, ktorý nesie ľudskú bytosť cez udalosti na zemi. Brunhilde sa sťahuje do exilu. Jej skalú obklopuje plápolajúci oheň. Jasnovidné vedomie je teraz obklopené ohňom, cez ktorý musí ľudská bytosť najprv prejsť, aby sa očistila.

Siegfried.

Sieglinde, prvok ženskej duše, porodí Siegfrieda, ľudské vedomie, ktoré sa musí opäť povzniesť do vyšších svetov. Vyrastá tajne, stráži ho Mime. Musí prekonať nižšiu prirodzenosť, draka, aby získal moc. Prekoná aj Mime. Kto je „Mime“? Pantomima môže darovať niečo, čo robí neviditeľné, čiapočku, výsledok sily, ktorá zostáva pre bežné ľudské bytosti neviditeľná. Čiapka je symbolom kúzelníkov bieleho aj čierneho rádu. Dokonca aj kúzelník čiernej cesty môže neviditeľne chodiť medzi nami. Mime je ten, kto môže darovať čiapočku, ktorú získal z čiernych síl zeme. Snaží sa premeniť Siegfrieda na čierneho mága, no Siegfried sa vzbúri. Zabil draka, vzal kvapku jeho krvi, symbol vášni, a je tak schopný porozumieť reči vtákov (pozemského sveta zmyslov). Je schopný kráčať po ceste vyšších zasvätených a je mu ukázaná cesta vedúca k Brunhilde, všeobjímajúcemu vedomiu.

Doteraz sme uvažovali o troch fázach severskej evolúcie. Najprv trpaslík, potom obri a teraz ľudská bytosť. Valkýra patrí do druhej fázy a v Siegfriedovi sa rodí samotná ľudská bytosť. Uväznený vo svojom tele musí opäť nájsť cestu späť k čistej, bielej múdrosti.

Súmrak bohov.

Štvrtá časť Súmraku bohov vyjadruje, že v severnom svete ľudská bytosť ešte nedospela a nedosiahla úplné zasvätenie. Siegfried má stále jedno zraniteľné miesto, kde Kristus niesol kríž. Siegfried ešte nemôže vziať kríž na seba. Hlbokým spôsobom to symbolizuje to, čo národom Severu ešte chýbalo, a tiež to ukazuje, že kresťanstvo bolo pre nich stále nevyhnutnosťou. Siegfried sa nemôže spojiť s Brunhilde. Je to ľudská duša zrodená zo smrteľnej ženy, zo spojenia Siegmunda a Sieglinde. Brunhilde zostala pannou; ona je vyššie vedomie.

V poslednej fáze treba dospieť k poznaniu, pretože človek sa ešte nevie zjednotiť s panenskou múdrosťou. V dôsledku toho sa jeho impulz k vyššiemu poznaniu dostáva na farmu túžby. Toto je posledná

etapa, ktorú treba zdolať. Skutočnosť, že Siegfried sa chce spojiť s Brunhilde v pozemskej vášni, vedie k výmene majetku; ona mu dá koňa a on jej dá prsteň. Kým sa nedosiahne spojenie s vyšším Ja, prsteň, symbolizujúci nátlak zvonku, nestráca svoju silu. Ľudská bytosť sa ponorí do nižšieho vedomia, zasiahne ho slepota. Siegfried zabudne na Brunhildu a ožení sa s Gudrun, nižšie vedomie. Dokonca súhlasí s tým, že bude Brunhilde dvoriť za iného nehodného muža. To znamená, že počas poslednej fázy, pred vznikom kresťanstva, ľudská bytosť kráča po temnej ceste a znovu sa stáva obeťou temných síl. Nespravodlivé spojenie Brunhildy s Guntherom je príčinou Siegfriedovej skazy. Musí utrpieť smrť prostredníctvom nižších síl, do ktorých sa zamotal. (Hagen.)
Posledná fáza sa blíži; Norny sa objavia ešte raz. Je to fáza, v ktorej sa stráca všeobjímajúce vedomie:

*„Zu End ewiges Wissen!
Der Welt melden
Weise nichts mehr.
Hinab zur Mutter, hinab!“*

*(„Končí sa múdrosť večná!
Svet nič viac
Počuje od múdrych!
Zostúpte k Matke, nižšie!“)*

Vyššia múdrosť, ktorá bola predtým daná synom bohov, je stratená na zemi, vracia sa k Večnému. Ľudstvo sa teraz musí spoliehať samo na seba

Tristan a Izolda.

Ten, kto má hlbšiu víziu, ako Wagner, zistí, že téma Tristan dokáže poskytnúť jasnejšie nahliadnutie do problému spojeného s duálnym aspektom sexu.

Mužský a ženský element sú dôležité len na fyzickej úrovni. Tristan má hlbokú túžbu byť celistvý a nerozdelený, dosiahnuť dokonalú harmóniu a vedomie, ktoré už nie je mužské ani ženské. Túto túžobnú ozvenu v celej dráme možno vyjadriť nasledovne: Tristan už nechce byť len Tristanom, iba „ja“, ale chce v sebe prijať Izoldu, aby v ňom žili Izolda a *Tristan* . .

Tí dvaja stratili akékoľvek vedomie rozdelenia. To sa znova ozýva v záverečných veršoch básne vyjadrujúcej vykúpenie z oddelenej, rozdelenej formy existencie:

*"In des Wonnemeeres
wogendem Schwall,
In der Duftwellen
tönendem Schell,
In des Welt-Atems
wehendem All,
ertrinken,
versinken,
unbewusst
höchste Lust!"*

*(„V blaženom oceáne
stúpa a padá,
Vo voňavom
zvučnom volaní prílivu,
V dychu sveta, v ktorom
hýbe Všetko,
aby sa utopilo a
kleslo,
nevedomá
najvyššia blaženosť!“)*

Tieto slová sa rodia z hlbšieho poznania. Prudký oceán blaženosti je astrálny svet a Devachan je sféra rozliehajúca sa vo voňavých tónoch. Životným princípom je dych sveta; všetko musí byť v ňom obsiahnuté. Nebyť už oddelený a rozdelený vo sfére vedomia, ale nevedome sa „utopiť a klesnúť“ do nediferencovaného prvku – to je najvyššia blaženosť. V rámci pozemského života je skutočne najvyššou blaženosťou prekonať ho, prekonať zmyslový život duchovným životom. Túžba zničiť to, čo patrí Zemi, má stále podobu túžby. Napriek tomu je to ušľachtilá forma túžby, ak je prvok túžby obsiahnutý v tejto túžbe prekonaný. Toto je problém, ktorý sa Wagner snaží vyriešiť vo svojom diele „Tristan a Izolda“. Všetky tieto

myšlienky nežili vo Wagnerovi vedome alebo abstraktne; boli to myšlienky obsiahnuté v samotnom mýte.

Nie je potrebné, aby umelec mal tieto myšlienky v abstraktnej forme. Tak ako rastlina rastie v súlade so zákonmi, o ktorých nič nevie, tak aj kozmické sily v mýtoch majú svoj vlastný život; sú to sily, ktoré pôsobia aj vo vnútri človeka a prenikajú do umeleckého diela.

Wagnerov Siegfried je stále zapletený do zemskeho živlu; musí v ňom zahynúť. Brunhilde si uvedomuje súvislosť faktov a chápe, čo je v stávke. Preto odovzdáva prsteň Dcéram Rýna, živlu, ktorý neprenikol do pracovných vplyvov tohto sveta.

Celý vývoj sveta sa vracia k pôvodne panenskej substancii. Staršia koncepcia severského sveta je nahradená inou, ktorá sa už neodvoláva na to, čo sa týka vonkajšieho sveta zmyslov, ale na to, čo zostalo panenské — na dušu.

Brunhilde, ktorá sa zjednotením so Siegfriedom zapojila do vonkajšieho sveta zmyslov, padá do ohňa a z toho sa rodí láska. Celú tragédiu tejto myšlienky hlboko cítia národy severu, pretože si uvedomujú, že to, čo kedysi dokázali pochopiť, začína zanikať. Láska sa rodí z Ducha, z ohnivého mora, pôvodne panenskej substancie.

"Incarnatus est per Sanctum Spiritum ex Maria Virgine!"